

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองนั้นย่อมต้องอาศัยกำลังคนที่พัฒนาแล้วเป็นสำคัญ และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาดังคนก็คือการศึกษา ผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในวงการศึกษาก็คือ ครู อาจารย์ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่สอนคนให้มีความรู้ความสามารถและส่งเสริมให้มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เชื่อกันว่า ครูเป็นแบบอย่างหรือแม่พิมพ์ของชาติมาช้านานแล้ว สังคมไทยยอมรับนับถือครูมากและมีความศรัทธาเชื่อมั่นในตัวครูมากว่า เป็นผู้มีความรู้ ความประพฤติดี มีคุณธรรมสูง ดัง ภิญโญ สาคร ไก่กล่าวไว้ว่า

"ในค่านิยมในการศึกษาอบรมเพื่อผลิตครูนั้น ถ้าดูตามแผนการศึกษาแห่งชาติจะเห็นว่า รัฐบาลมีความต้องการให้ครูมีลักษณะพิเศษในด้านคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรม และต้องการให้ยึดหลักปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีสุถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ แสดงว่าประเทศไทยยังมีความเชื่ออยู่ว่า ครูยังเป็นแม่พิมพ์ของชาติที่เด็กไทยยังยึดถือเป็นแบบอย่าง แม่จะพยายามชี้ให้เห็นว่า ครูก็เหมือนบุคคลทั่ว ๆ ไป ไม่ถึงกับเป็นปูชนียบุคคลอยู่ยง พระสงฆ์องค์เจ้าอย่างที่เราเชื่อกันมานานแล้วก็ตาม ย่อมยากที่จะเปลี่ยนแปลงค่านิยมคนไทยที่มีต่อครูอย่างสูงมาช้านานได้"¹

งานของครูจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อครูสามารถทำให้บุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีที่พึงประสงค์ของสังคมนั้น ๆ ครูจึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อนักเรียนมากทั้งทางด้านการให้ความรู้ และการเป็นตัวอย่างในการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ดังนั้น ถ้าครูเป็นผู้มีความรู้ดี มีความสามารถ มีคุณธรรมสูง ก็ย่อมเป็นแม่พิมพ์ที่ดีของศิษย์ ทำให้

¹ ภิญโญ สาคร, การบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศ.ส.การพิมพ์, 2523), หน้า 225-226.

ศิษย์ได้รับแบบอย่างและมีพฤติกรรมที่ดีต่อไป

วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ ได้กล่าวถึงความสำคัญของวิชาพลศึกษาและลักษณะของครูพลศึกษาที่จะทำการสอนให้โดยลึกลงว่า

"วิชาการพลศึกษา เป็นวิชาที่มีบทบาทสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้เปรียบพร้อมทั้งค่านิยม จิตใจ อารมณ์ และสังคม ในการที่จะเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติต่อไป และการที่จะทำให้วิชาพลศึกษามุ่งบรรลุตามความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ ครูผู้สอนวิชาพลศึกษาในโรงเรียนและผู้นำเยาวชนในกิจกรรมกีฬาต่าง ๆ นั้นควรมีบทบาทสำคัญยิ่ง กล่าวคือ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดีควบคู่ไปกับวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น วิชาศิลปศาสตร์พื้นฐาน วิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน วิชากายวิภาคและสรีรวิทยา จิตวิทยา ตลอดจนวิชาการศึกษาและอื่น ๆ ควบคู่ เพื่อจะได้นำวิชาพลศึกษาที่มีอยู่นั้นไปใช้สอนนักเรียนและเยาวชนให้โดยลึกลง บรรลุตามจุดหมายปลายทางดังที่ได้อธิบายมาแล้วอย่างแท้จริง"¹

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีเอาไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า ครูมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษานั่นซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ วิทยาลัยพลศึกษาเป็นสถานศึกษาแห่งหนึ่งที่ทำหน้าที่ผลิตครูพลศึกษาออกมาทำการสอนในโรงเรียน และใช้กระบวนการผลิตครูพลศึกษาไว้ดังนี้

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) เป็นหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมผู้ที่มีความต้องการที่จะมีวิชาชีพทำการสอนพลศึกษาและสุขศึกษาในโรงเรียน มุ่งผลิตครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางทักษะและทัศนคติในอันที่จะเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เข้าใจสภาพแวดล้อมและสังคม สามารถนำความรู้ไปพัฒนาการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคมไทยได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้โดยให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพของประเทศไทย²

¹ วรศักดิ์ เพ็ชรชอบ, "อภิวาทหนึ่งของการพลศึกษาของไทย," วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ 3 (กรกฎาคม, 2524) : 1-2.

² สำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาสวนกุหลาบ, วิทยาลัยพลศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานวิทยาลัยพลศึกษาสวนกุหลาบ, 2523), หน้า 5.

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จนั้น นอกจากจะต้องอาศัยปัจจัยเกี่ยวกับ
หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของหลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน กระบวนการ
การเรียนการสอน และปัจจัยอื่น ๆ แล้ว ประการสำคัญก็คือ ต้องมีครูที่มีความรู้ความ
สามารถ มีคุณธรรมประจำใจ ดัง บัญญัติ กุศลสถาพร ไฉนกล่าวไว้ว่า

"ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในระบบของการศึกษา แม้ว่าเราจะพยายาม
ลงทุนในด้านการปลูกสร้างอาคารเรียน ตลอดจนการสรรหาหลักสูตรให้เลอ
เลิศเพียงใด การศึกษาจะไม่ไคผลเท่าที่ควร ถ้าขาดการเตรียมบุคคลที่
จะทำหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ"¹

หม่อมราชวงศ์ทวีโลก เกษมศรี มีความเห็นเช่นเดียวกับบัญญัติ กุศลสถาพร
ที่กล่าวไว้ว่า "ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ เกื้อหนุนให้การศึกษารับผลตามเป้าหมาย ถ้า
ครูบกพร่องไป แมว่าองค์ประกอบอื่น ๆ จะดีสักเพียงใดก็ตาม การจัดการศึกษาก็จะ
ล้มเหลวอย่างแน่นอน..."²

จากเอกสารและรายงานทั้งโลกกล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งกล่าวถึงความสำคัญ
ของลักษณะครูที่ดี เป็นที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป
และได้มีผู้ศึกษาวิจัยลักษณะของครูที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง แต่ละระดับมา
บ้างแล้ว และเห็นว่าครูที่ทำการสอนอยู่ในสถานศึกษาแต่ละระดับการศึกษาหรือสาขาวิชา
ย่อมต้องมีลักษณะและความสามารถแตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะอาจารย์ในวิทยาลัย
พลศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสอนและอบรมผู้ที่จะออกไปเป็นครูพลศึกษา และ
ปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษาจึงควรเป็น
อาจารย์ที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมที่จะ เป็นแบบอย่างของนักศึกษาและครูพลศึกษาโดยทั่วไป
จึงควรมีการศึกษาวิจัยถึงลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ในวิทยาลัยพลศึกษา

¹บัญญัติ กุศลสถาพร, "ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา" ใน ประมวลบทความ
ความการวางแผนการศึกษาอันดับ 4 (กรุงเทพมหานคร : กองการวางแผนการศึกษา
สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2515), หน้า 244.

²ทวีโลก เกษมศรี, ม.ร.ว., "คำนำ" ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ
ฝ่ายโครงการวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สามมิตร,
2518), หน้า 1.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษาที่ผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาต้องการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ในวิทยาลัยพลศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งวิจัยลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ในวิทยาลัยพลศึกษาค้นต่าง ๆ 7 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านสุขภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพทั่วไป ด้านการมีคุณธรรมและความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ด้านการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย

ข้อสมมติฐานของการวิจัย

อาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถ ควรจะเป็นผู้ที่มีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับหนึ่งระดับใดที่จะทำให้สามารถทำการศึกษาและวิจัยได้

ข้อตกลงเบื้องต้น

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้ และผู้ตอบแบบสอบถามตอบด้วยความจริงใจของตนเองอย่างแท้จริง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษาบางคน เพิ่งเข้ามารับหน้าที่ในช่วงระยะเวลาสั้น อาจมีความรู้และประสบการณ์ไม่เท่ากัน นักศึกษามีพื้นฐานจากที่บ้าน และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ไม่เหมือนกัน อาจทำให้การมองปัญหาและลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์แตกต่างกันได้

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงลักษณะของอาจารย์ที่พึงประสงค์ในวิทยาลัยพลศึกษา
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในวิทยาลัยพลศึกษา เพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีประสิทธิภาพตรงกับความต้องการ
3. เป็นแนวทางในการประเมินลักษณะของอาจารย์ในวิทยาลัยพลศึกษา

คำจำกัดความในการวิจัย

ลักษณะ หมายถึง ลักษณะท่าที อุปนิสัย และพฤติกรรมของผู้นั้นที่เป็นอาจารย์
 ลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่ดีของอาจารย์ และเป็นที่ยอมรับของวิทยาลัยพลศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา
 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งในที่นี้หมายถึง ความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถาม

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยพลศึกษาและผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยพลศึกษา สังกัดกรมพลศึกษา 14 แห่ง ทั่วประเทศ

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยพลศึกษา 14 แห่ง ทั่วประเทศ สังกัดกรมพลศึกษา

อาจารย์พลศึกษา หมายถึง อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาพลศึกษา ในวิทยาลัย
พลศึกษา 14 แห่งทั่วประเทศ

อาจารย์สุขศึกษา หมายถึง อาจารย์ผู้สอนประจำวิชาสุขศึกษา ในวิทยาลัย
พลศึกษา 14 แห่งทั่วประเทศ

อาจารย์สามัญ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากวิชาพลศึกษา
และวิชาสุขศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) ใน
วิทยาลัยพลศึกษา 14 แห่งทั่วประเทศ

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาชาย-หญิง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (พลศึกษา) ในวิทยาลัยพลศึกษา 14 แห่ง
ทั่วประเทศ

ลักษณะค่านิยมการสอน หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออก
เพื่อกระตุ้น ถ่ายทอด หรือใช้วิธีการต่าง ๆ ใหญ่เรียน เกิดการเรียนรู้และได้พัฒนา
ความเจริญทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ลักษณะค่านิยมวิชาการ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกทางค่านิยม
ความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติที่มีต่อวิชาชีพ เพื่อนำไปปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอน
ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ลักษณะค่านิยมสุขภาพ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความ
แข็งแรง สมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ในอันที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลักษณะค่านิยมมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมา
อย่างมีศิลปะต่อผู้เรียน ผู้ร่วมงาน ตลอดจนผู้ปกครองและสังคม เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพ
อันดีต่อกัน เกิดแรงจูงใจในการทำงานร่วมกัน เกิดความร่วมมือประสานงานกัน ทำให้
บรรลุวัตถุประสงค์ในกิจการงานอย่างน่าพึงพอใจร่วมกัน

ลักษณะค่านิยมบุคลิกภาพทั่วไป หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกมา
อย่างชัดเจน เช่น การแต่งกาย หนวดตา ท่าทางและเชาวน์ปัญญา

ลักษณะค่านิยมมีคุณธรรมและน้ำใจนักกีฬา หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรม
ที่แสดงออกถึงการวางตนอย่างมีระเบียบแบบแผน รู้จักปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียม
ประเพณีของสังคมและศีลธรรมอันดีงาม รวมทั้งการวางตนอยู่ในกรอบของการ เป็นครูที่ดี

ลักษณะค่านิยมเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย หมายถึง ลักษณะหรือ
พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบของตนเองและส่วนรวม การปฏิบัติตามกฎหมาย
และระเบียบแบบแผนของบ้านเมืองของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

วิทยาลัยพลศึกษา หมายถึง สถาบันที่เปิดทำการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาชั้นสูง (พลศึกษา) สังกัดกรมพลศึกษา จำนวน 14 แห่งคือ

1. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่
2. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม
3. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดยะลา
4. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชลบุรี
5. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอุดรธานี
6. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดชุมพร
7. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดอ่างทอง
8. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี
9. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุโขทัย
10. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดกระบี่
11. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
12. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร
13. วิทยาลัยพลศึกษากรุงเทพ
14. วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง